
Bo01 – ett skolexempel på sammanblandade roller

– *Bo01 ställer in betalningarna. – Bo01 lämnar in konkursansökan. – ”Jag är inte ansvarig”, säger Reepalu, Malmös starke man. – Reepalu lovar att kommunen ska hålla fordringsägarna skadeslösa.*

Detta är ett axplock av den senaste tidens rubriker och tidningsartiklar kring bomässan i Malmö. Det är naturligtvis inget konstigt med att ett företag går i konkurs. Entreprenören och kapitalisten tar risker och det ligger i sakens natur att utfallet inte alltid blir positivt. Fördelen med aktiebolagsformen är att var och en endast står för den del man satt in i företaget – man riskerar den egna andelen, varken mer eller mindre.

Bo01 är ett aktiebolag. Ägarna utgörs emellertid av 14 kommuner, med Malmö som storägare, av Svenska Kommunförbundet och av Boverket, som är en statlig myndighet. Tunga politiker och höga kommunala tjänstemän har i olika omgångar innehaft styrelseposter i Bo01 samtidigt som de ska agera politiska kontrollanter och myndighetsutövare. De har alltså suttit på flera stolar samtidigt.

Teori (och empiri) om kontroll och styrning visar att marknadens logik skiljer sig från byråkratins logik. På marknaden gäller avtal med individuell vetorätt och kontraktsstyrning, medan inom den politiska sfären gäller offentlighetsprincipen och byråkratins logik med regelstyrning. Resultat från nationalekonomisk teori visar att de två olika styrmetoderna passar olika

väl på olika områden. Att blanda de två styrmodellerna i samma verksamhet är emellertid fullständigt förkastligt. Då hamnar man i en situation, där varken marknadskontrollen eller den politiska kontrollen fungerar.

Detta är en viktig förklaring till att Bo01 varit så skandalomsusat och nu slutar i ett ekonomiskt fiasko med Malmö som stor fordringsägare och där ett antal småföretag står med oprioriterade fordringar och därför i sin tur riskerar att gå i konkurs. De många små entreprenörerna har helt naturligt uppfattat Malmö kommun som en garant för kreditvärdigheten och därför inte varit lika noggranna i sin prövning då de levererat varor och tjänster.

Förutom småföretagarnas förluster är det skattemedel som riskeras i projektet. De enskilda personerna som fattat beslut – politiker och högre kommunala tjänstemän – har inte riskerat egna medel. Skattebetalarkollektivet är ägare men utan möjlighet att agera kontrollant eftersom insynen på en bolagskonstruktionen varit så dålig. Och det är inte lite skattemedel som har gått till Bo01. Staten beviljade först 60 miljoner, därefter ytterligare 83 miljoner kronor. Malmös kostnader ligger på över 100 miljoner inkl exploaterings-

kostnader. Till detta kommer ett lån på 40 miljoner, en fordran som försvinner i konkursen, plus att Malmös tunga politiker i dagarna säger sig vilja täcka förlusterna hos de företag som har oprioriterade fordringar på Bo01, naturligtvis inte ur egen ficka utan återigen med skattemedel.

En sorglustig knorr i denna bedrövliga historia är att Bo01 byggdes på mark som tidigare ägdes av SAAB. Kommunen utnyttjade sin förköpsrätt och köpte marken för 230 miljoner kronor. Ironiskt nog är detta mark som SAAB i mitten av 1980-talet köpte för 1 krona. När Svenska Varv la ner tillverkningen av handelsfartyg gjorde den dåvarande socialdemokratiska regeringen en storstilad industripolitisk satsning (kritiserad i en ledare i denna tidskrift 1994, nr 3). Till den billiga marken kom statligt subventionerade investeringar med minst 375 miljoner. Detta skedde i utbyte mot ett löfte om 770 varaktiga arbetstillfällen. 1990 började produktionen, knappt ett år senare lades den ner.

Bo01:s väg har varit kantad med misstankar om oegentligheter, bristfällig redovisning, vidlyftig representation och jorden-runt-resor som inte redovisas öppet – med motiveringen att det behöver man inte eftersom det sker inom ett bolag. Vid tillfällena har bokföringen varit i ett sådant skick att när en professionell revisionsfirma (Ernst & Young) kallas in för att granska räkenskaperna säger de med ett beklagande att de är i en sådan oordning att någon fullständig rapport inte kan lämnas.

Våra teoretiska slutsatser är entydiga. Med Bo01 har vi haft ett fullskalleexperiment, som med all önskvärd tydlighet bekräftar teorin: genom att

blanda politik och marknad i samma verksamhet blir det ekonomiska fiaskot helt följdriktigt.

AGNETA KRUSE